

MIHAIL DOLGAN SAU HARUL ALES DE A TĂLMĂCI METAFORA POEZIEI

Acad. Constantin POPOVICI

MIHAIL DOLGAN OR THE TALENT TO NARRATE THE POETRY'S METAPHORS

It is an homage offered to the academician Mihail Dolgan, an eminent literary critic, professor, and a poet with the occasion of the 70 anniversary. Mihail Dolgan is the author of at least 50 books – individual monographs, collective exegeses, historical treatises of literature, collection of scientific articles, school books, methodical-didactical guidelines, scientifically-popular works, anthologies, dictionaries, encyclopedias etc. and more than 900 studies, articles, and literal chronics. His interests and vocation are focused on the fundamental themes and problems, as well as on integration, revaluation, of the post-war literature from the Republic of Moldova and Romania; development trends of the main literary genre; artistic-stylistic orientation of the literary process in the post-war period; civic conscience and ars poetica; the evolution and methodology of the current literary critics; technique of teaching of the literature in schools etc.

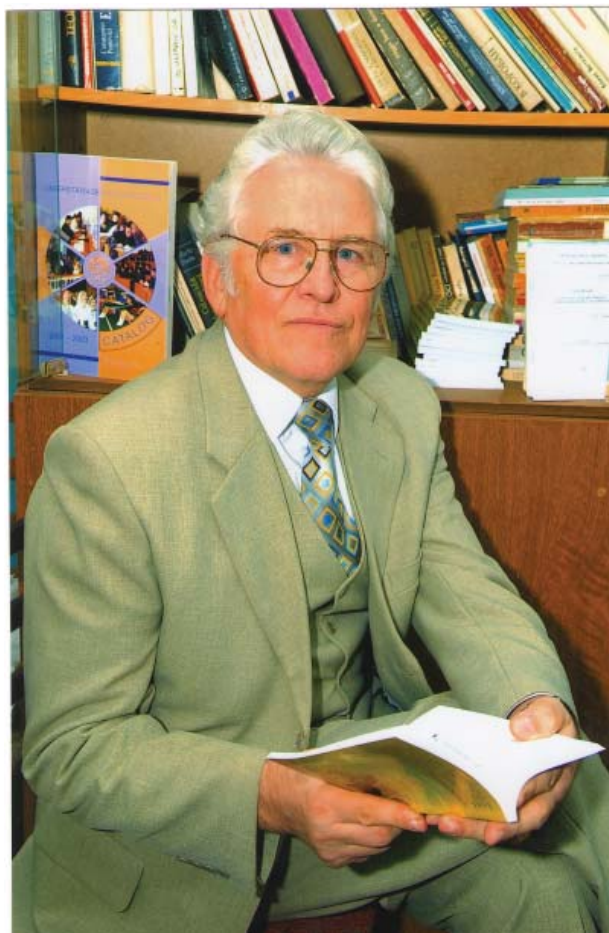
Bătrânul Cronos vine să măsoare și să pună preț pe tot ce respiră și cugetă, să rânduiască evenimentele și să adulmece rolul și rostul celor ce le pun în mișcare, să numească zilele de popas întru evidențierea, aprecierea și blagoslovirea lor.

Una din aceste zile vine să consemneze frumosul jubileu de 70 de ani al marcantei personalități din lumea literelor noastre – maestrul MIHAIL DOLGAN.

L-am cunoscut pe acest harnic și talentat savant, profesor, poet și cărturar de largă anvergură într-un început de primăvară, și de atunci încoace făptura-i și vocația-i de literat le-am asociat mereu cu acest mănos anotimp – simbol al avântului, visurilor sublime și înfăptuirilor pline de sens.

Coborâtor dintr-o familie de țărani vrednici și frumoși, Mihail Dolgan, un tânăr chipeș și visător, ne-a venit ca din poveste din acel colț pitoresc de țară, din părțile de nord ale Moldovei, pentru a ne aduce mirozna florilor de câmp și tainele codrilor bătuți de gânduri.

Născut la 5 februarie 1939 în satul Rediul Mare, comuna Dondușeni, județul Soroca, trecut cu eminență prin toate cursurile de învățământ, el ține

Acad. Mihail Dolgan

întruna examen la aceeași altitudine de gravă responsabilitate, punând la contribuție harul de poet și filozof, de profund analist și stilist de forță, căci aria de investigare îmbrățișată reclamă anume aceste aptitudini alese.

După ce absolvește cu eminență Universitatea de Stat din Chișinău, Facultatea de Istorie și Filologie (1963), se angajează cu promptitudine și devoțiune în cele mai necesare și complexe sfere ale științei și culturii din republică.

Trece prin toate treptele de ascensiune: de la laborant inferior la cercetător științific principal și profesor universitar, apoi ajunge să conducă Secția de Literatură Contemporană a Institutului de Istorie și Teorie Literară al Academiei de Științe a Moldovei (din 1983 până în prezent; astăzi: Institutul de Filologie) și Catedra de Literatură Română și Teorie Literară a Universității de Stat din Moldova (prin cumul, din 1995). În 1970 devine doctor în filologie, în 1991 – doctor habilitat în filologie, în 1994 – profesor universitar, în 2000 – membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei și în 2007 – academician al aceleiași academii.

Încă de pe băncile școlare, apoi în anii de stu-

denție se înfrățește pentru totdeauna cu scrisul, cu creația, publicând reportaje, articole, versuri, nuvele. În ultimii ani de universitate se consacră în întregime criticii literare, precizându-și totodată și genul preferat de investigare. Mărturie stau cele două studii serioase de teorie și stilistică literară publicate în 1963: *Oximoronul în poezia moldovenească și Culorile în poezie* (în săptămânalul „Cultura Moldovei”).

Editorial debutează cu volumul *Idee și imagine poetică* (1971), care cuprinde analize și interpretări estetice-stilistice ale poeziei contemporane din perspectiva figurației. Acest început promițător, trecut sub semnul frumosului dicton popular „Ziua bună se cunoaște de dimineață”, i-a fost într-adevăr de bun augur. De atunci încoace au venit rând pe rând cele **50 de cărți** (monografii individuale, exegeze colective, tratate de istorie a literaturii, culegeri de articole, manuale școlare, materiale metodico-didactice, lucrări științifice-populare, antologii, dicționare, enciclopedii etc.) și peste **900 de studii, articole, cronici literare**.

Sunt cifre impunătoare care vorbesc de la sine despre hărnicia exemplară, ieșită din comun, a autorului și despre angajarea lui plenară în actualitatea științifică, critică, pedagogică, culturală a republicii. Totodată, până în prezent savantul a înregistrat peste **400 de participări cu referate și comunicări științifice** la diferite conferințe și simpozioane republicane și internaționale (la București și Suceava, la Iași și Botoșani, la Riga și Moscova, la Kiev și Cernăuți...), el însuși dovedindu-se a fi un împătimit organizator de foruri științifice în cadrul Academiei de Științe a Moldovei și al Universității de Stat din Moldova.

Vom enumera doar unele teme, probleme și aspecte capitale în jurul cărora gravitează interesele și vocația savantului estetician Mihail Dolgan: integrarea, valorificarea și reconsiderarea literaturii postbelice din R. Moldova și România; legitățile și tendințele de dezvoltare a principalelor genuri literare; orientările artistico-stilistice ale procesului literar postbelic; conștiința civică și arta poetică a unor scriitori concreți; individualitatea creatoare și diversitatea de formule și stiluri poetice; adevărul vieții și adevărul artistic; statutul estetic al imaginii poetice și al imaginarului artistic în genere (metafora, simbolul, mitul personal, parabola, oximoronul, paradoxul, poanta); actual și general-uman în poezie; rolul „autoexprimării” în actul liric și măiestria literară; evoluția și metodologia criticii literare curente; metodica predării literaturii în școală ș.a.

Chemat să răstoarne brazdă rară, criticul tinde

să meargă în fruntea țelinarilor, care nu are alte mijloace de explorare decât focul inimii, înțelepciunea cugetului și buna-cuviință.

Mereu setos de cunoștințe și fascinat de necunoscut, mereu în ascensiune, Mihail Dolgan știe să dozeze și să proporționeze sentimentul și rațiunea atunci când vine să cerceteze și să aprecieze procesul literar pe viu, nebeneficiind de acea *distanțare* în timp care i-ar facilita formularea la rece a judecăților de valoare. Pentru astfel de angajări, care impun inerent momentul social, atitudinea subiectivă și, desigur, simțul valorii pur estetice se cer destul de multe. Cercetătorul însă deține din plin aceste calități. Le confirmă cele mai valoroase lucrări ale lui din primele două decenii de activitate hermeneutică marcate demult de opinia literară: *Idee și imagine poetică* (1971), *Marginalii critice* (1973), *Metafora poetică și semnificațiile ei în poezia sovietică moldovenească* (1974), *Conștiința civică a poeziei contemporane* (1976), *Crez și măiestrie artistică* (1982), *Poezia moldovenească de azi și problemele vieții* (1987), *Poezia: adevăr artistic și angajare socială* (1988) ș.a.

Angajat preponderent în studierea problemelor de teorie și analiză concretă a genului poetic contemporan, M. Dolgan e prezent și în alte domenii de largă respirație literară. Astfel, fiind critic literar prin chemare, dânsul vine cu lucrări de sintetizare a evoluției genului respectiv, valorificându-l profesionist și dând recomandări de perspectivă din interior. Aceste opere de metodologie și de îndrumare etică și estetică privesc critica literară în ansamblu (vezi volumul *Responsabilitatea cuvântului critic*, 1987), vizează literatura pentru copii (vezi manualul pentru școlile pedagogice – *Literatura moldovenească pentru copii*, în colaborare, 1985 și 1990), și, în sfârșit, antrenează metodica predării literaturii artistice (*Literatura sovietică moldovenească în clasa X. Materiale în ajutorul învățământului*. În colaborare cu S. Bolduratu (1985).

Profesorul Mihail Dolgan este, de fapt, unul dintre puținii critici literari din Moldova, care a manifestat fidelitate și o consecvență demnă de invidiat în ceea ce privește devotamentul slujirii genului. Decenii în șir el a practicat sistematic și cu responsabilitate critica poeziei curente, scriind aproape despre toți poeții contemporani de la noi și aplicând, cu exigență și fără excepție, *criteriul estetic* în actul de discernere a valorilor de pseudo- sau nonvalori. Pregătirea teoretică susținută, vasta competență în domeniul esteticii, facultatea de a trăi și de a explica fenomenul poetic complex – cu toate conotațiile lui – i-au permis să teoretizeze în adâncime metafora

poetică și mitul personal și să le analizeze la concret în mod nuanțat și cu subtilitate. Savantul a proiectat metafora pe un larg fundal literar contemporan, i-a găsit noi fațete, noi mutații, noi interpretări și semnificații.

Pornind de la observațiile asupra metaforei ale lui Tudor Vianu și asimilându-le în mod creator, M. Dolgan le-a dezvoltat și aprofundat, a descoperit în poezia contemporană o evoluție a acesteia de la parțial la global, de la local – la universal, de la metafora tradițională bazată pe asemănări la metafora modernă obsedantă, întemeiată pe deosebiri și disonanțe, pe paradoxal și absurd, iar de la ea – la mitul personal, deseori de factură răsturnată.

Spirit critic lucid, M. Dolgan dezaprobă extremele și prejudecățile, axându-și opiniile și judecățile de valoare pe noțiuni de **estetic**, **etic** și **metaforic** (deși, în virtutea unor circumstanțe cunoscute, a semnat și articole preponderent „problematico-tematic”). Imparțial și principial (conduita lui etico-profesionistă diriguitoare este a fi drept cu sine și, în același timp, a fi drept cu scriitorul și cu cititorul), M. Dolgan are la activul său numeroase intervenții polemice sau chiar polemici propriu-zise, în care, prin argumente probante, a luat apărarea a mai multor cărți de poezie ostracizate de către critica obtuză sau chiar arestate de „paznicii literari” ai vechiului regim (cartea *Polemici literare*, 2005, este elocventă în acest sens). Între acestea notăm: volumele *Dealuri* de N. Esinencu, *Ornic* de P. Boțu, *Mitul trandafirului* de L. Lari, *Inima și tunetul* de L. Damian, *Temerea de obișnuință* de M. I. Ciubotaru, *Săgeți* de P. Cărare ș.a. Studiile de referință ale exegetului pun în valoare diagnosticările și intuițiile lui critice sigure, puterea de penetrație estetică și interpretare a inefabilului poetic, vocația sintezelor și capacitatea ierarhizării axiologice, comprehensibilitatea și atractivitatea stilului bine articulat. Criticul este receptiv atât la formulele lirice tradiționale, cât și la cele moderne sau postmoderne; susține căutările și experimentele îndrăznețe, mutațiile estetice novatoare.

În plină stagnare, el a știut să intuiască criza poeziei tradițional-folclorice, inerția gândirii poetice și clișeizarea modalităților ei de expresie, bătând alarma în astfel de articole cu titluri mai mult decât grăitoare: *Poezia tânără între afirmare și baterea pasului pe loc* (1981), *Nivelul mediu al poeziei sau al creatorilor de poezie* (1984), *Reflecții asupra nivelului mediu al poeziei contemporane* (1984) ș.a.

M. Dolgan a dirijat munca de elaborare și redactare a tratatului colectiv *Istoria literaturii moldovenești* (vol. 3, partea I, 1989), unul din coautorii

principali ai cărui este și el. Sub conducerea lui au fost întocmite, redactate și editate multe lucrări colective de prim rang: *Critica și procesul literar contemporan* (1979), *Literatura contemporană moldovenească în contextul procesului literar unional* (1984), *Căutări artistice în literatura moldovenească din anii '70-'80* (1987), *Aspecte ale creației lui I. Druță* (1990) ș.a. În acest amplu context al preocupărilor savantului se înscriu și numeroasele contribuții aduse la elaborarea unor ediții auxiliare, inclusiv enciclopedia *Literatura și arta Moldovei* (în două volume, vol. I – 1985, vol. II – 1986), *Dicționarul enciclopedic moldovenesc* (1989), *Dicționarul General al Literaturii Române*, în 7 volume (București, 2004-2007). Împreună cu poetul G. Vodă a întocmit una din cele mai cuprinzătoare și mai consistente antologii de poezie contemporană (*Poezia Moldovei Sovietice*, 1984).

În perioada de după 1989 și până în prezent Mihail Dolgan a acordat și acordă o atenție covârșitoare traducerii în viață a unor proiecte de cercetare de interes național, cu angajarea masivă a zeci și zeci de oameni de știință, critici și istorici literari, profesori și lectori universitari (consacrați sau mai tineri), știind să găsească cu fiecare dintre ei un corespunzător limbaj comun – caz nemaiîntâlnit în știința literară de la noi (m-aș încumeta să afirm chiar că savantul a întemeiat **un nou tip de exegeze colective**). Mai întâi, el își închină toate forțele și capacitățile creatoare procesului complicat de reevaluare și reconsiderare a literaturii postbelice din Moldova, de estimare și integrare a valorilor literare românești de pretutindeni. Drept rezultat, în anul 1998 vede lumina tiparului, în 5000 de exemplare (caz unic!) și în baza unei enorme sume de bani împrumutate (cu întoarcere deplină) de la Rectoratul Universității de Stat din Moldova, solidul și înalt apreciatul volum (în republică și în România), *Literatura română postbelică. Integrări, valorificări, reconsiderări*, de 815 pagini, la care și-au dat concursul ... 31 de autori! (20 de capitole sunt scrise de M. Dolgan). Concepția și întocmirea, coordonarea și redactarea științifică și stilistică, punerea la punct a bibliografiei critice selective, grija pentru cele aproape 120 de poze, pentru structura și ținuta cărții în genere – toate aceste munci le-a înfăptuit Mihail Dolgan. De la 1998 încoace acest erudit și bine gândit volum ține locul și de manual eficace de literatură pentru școlile noastre de toate gradele.

Exegeza s-a învrednicit de o Diplomă de Merit a Uniunii Scriitorilor din Moldova (1998) și de Premiul Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei (1999), e citată frecvent în majoritatea studiilor

apărute după 1998 încoace. E considerat de către specialiști un nou și superior „model integraționist” în plan european, bazat pe „demonstrarea asemănărilor literare” (dr. prof. Dan Mănuță).

„În România încă nu s-a realizat o lucrare de asemenea proporții și seriozitate, deși o tot așteptăm din nouăzeci încoace”, constată profesorul Gheorghe Tănase de la Centrul de studii „Ștefan cel Mare și Sfânt - România” de la Botoșani în articolul *O prestigioasă istorie a literaturii postbelice* („Moldova Suverană” din 22 aprilie 2001).

Peste 5 ani, adică în 2003, criticul M. Dolgan a tipărit o altă monografie colectivă de toată importanța, actualitatea și utilitatea, de astă dată în 2 volume: *Orientări artistice și stilistice în literatura contemporană* (43,0 c.a., cu participarea a 27 de autori, dintre care 2 din România – E. Simion și Th. Codreanu). Aceleași munci, concretizate mai sus, și de astă dată le-a împlinit M. Dolgan. Prezenta lucrare vine să propună cititorului o amplă și polifonică sinteză științifică a evoluției sinuoase a principalelor genuri literare (poezie, proză, critică literară) din ultimele decenii, cu mutațiile lor estetice caracterizante, evoluție raportată permanent atât la principalele curente tradiționaliste (inclusiv „semănătorismul” și „poporanismul”), cât și la orientările moderniste și postmoderniste, la anumite direcții stilistice mai mult sau mai puțin constituite, precum și la noile metode de cercetare și interpretare a textului artistic.

Iar în anul 2004 Mihail Dolgan a surprins plăcut pe cititori și, în primul rând, pe studenți și profesori, inclusiv pe scriitorul în discuție, printr-o nouă și fără precedent exegeză colectivă: monografia în 2 volume *Opera lui Ion Druță: univers artistic, spiritual, filozofic* (885 p., 51 c. e., cu un bogat set de fotografii color). Aceasta în urma unei imense munci de mulți ani, a unor deplasări în străinătate, muncă de căutare și descoperire, de selectare și redactare, de compartimentare și traducere (acolo unde a fost cazul). La constituirea lucrării sus-numite și-au dat concursul cei mai redevabili critici și istorici literari, folcloriști și oameni de artă, lingviști și lexicografi, esești și publiciști din 4 țări: Republica Moldova, România, Federația Rusă, Germania (peste 50 de autori!), unde creația druțiană s-a bucurat și continuă să se bucure de o popularitate ieșită din comun. Și de astă dată animatorul, autorul concepției și întocmirii, coordonatorul coautorul, prefațatorul și redactorul științific s-a dovedit a fi același Mihail Dolgan.

Monografia ar putea fi supranumită: *Totul despre Druță*. Ea examinează scriitorul din perspective teoretico-estetice și spiritual-filozofice multiple și foarte variate (tot atâtea capitole): *Principii fun-*

*damentale ale esteticii druțiene; Ion Druță – promotor al marilor valori ale neamului; Polifonismul creativității druțiene: chei moderne de interpretare; Biblicul și sacrul în opera lui Ion Druță; Tradiție și modernitate în opera lui Ion Druță: afinități, confluente, influențe; Tipologia eroilor; arta sugestiei psihologice, surse de lirism; Probleme de poetică și arhitectonică; Gândirea tropologică a scriitorului. Simbolul și mitul ș.a. Coordonatorul lucrării și-a pus semnătura sub mai multe capitole, dezbătând probleme încă neabordate la noi sau abia atinse, cum ar fi: *Poeticul – principiu artistic capital al esteticii druțiene; Ion Druță din perspectiva „operei deschise”; Umorul druțian: între umorul crengian și cel cehovian; Sursele lirismului druțian: stilistica discursului; Refuzul canoanelor: reflecții despre plămuirea eroilor druțieni ș.a.**

La lansarea cărții despre Druță, dr. habilitat Dragoș Vicol, șeful Catedrei Filologie Română, ULIM, avea să mărturisească cu dreptate:

„Avem în față o contribuție unică, singulară, monumentală, de pionierat în arealul critic și al istoriei literare de la noi... Nici un alt scriitor, nici o altă operă literară nu a beneficiat de o rezonanță analitică atât de profundă, în nuce, de o instrumentare atât de lucidă și exhaustivă, sondată pe verticală și orizontală, de o radiografiere a chintesențelor până în străfunduri. Și e firesc să fie așa, prezentul volum antologic se dorește a fi pe potriva dimensiunii ciclopice a marelui prozator, a valorilor etice și estetice pe care le degajă și, trebuie să recunosc, reușește fulminant să atingă acele culmi pe care nici nu le bănuiam în primă instanță. Să le atingă într-o manieră academică, dar și accesibilă în același timp, să rețină miezul de foc al operei druțiene, să cristalizeze elementele-cheie, să concluzioneze totalizator, fără a pronunța verdicte sentențioase. Este, indiscutabil, meritul incontestabil al prof. univ., m.cor. al A. Ș. M., dr. hab. Mihail Dolgan, care a știut și de această dată să orchestreze un material critic oneros de vast, să articuleze și să structureze omogen materia pansivă, să evidențieze compartimentele și să contureze o panoramă autentică asupra operei druțiene predilectate. Este, pe bună dreptate, acest Mihail Dolgan, un Veritabil Arhitect al Sufletului Druțian, eu i-aș zice Ctitorul acestei unice literaturi. Căci opera lui Druță este în esență o literatură, o întregă literatură despre rosturile ființării noastre ca etnie, ca suflet solar pe acest pământ inundat de tragism și istorie clocotindă” (Dragoș Vicol, *Izvorul vindecării* // „Literatura și arta”, 2004, 2 decembrie, p.5).

Paralel cu lucrările colective, în care autorul joacă rolul de vioara întâi, Mihail Dolgan trudește cu sânguință și la elaborarea de monografii individuale, cum ar fi: *Grigore Vieru, adevăratul* (2003), *Polemici literare sau pledoarii întru apărarea poeziei autentice* (2005), *Poezia contemporană, mod de existență în Metaforă și Idee* (2007), *Poezia moldovenească de opoziție în perioada de stagnare* (2007) ș.a.

De un sporit interes critic, estetic și chiar artistic este, după noi, micromonografia „*Grigore Vieru, adevăratul*”, care se pronunță în apărarea **originalității** poeziei viereane. Criticul polemizează aici cu mai mulți autori români care, în virtutea inerției, s-au deprins să trateze diferite aspecte ale creației și poezicii lui Vieru în mod neadecvat sau chiar clișeizat. Astfel, sunt dezmințite prin argumente convingătoare afirmațiile superficiale ale unora cum că modelul poetic vierean ar putea fi „dedus” din toate „modelele poetice” românești existente (indiferent de curentele promovate): V. Alecsandri, M. Eminescu, G. Coșbuc, O. Goga, A. Mateevici, L. Blaga, I. Barbu, G. Bacovia, T. Arghezi, N. Stănescu, I. Alexandru, M. Sorescu, A. Păunescu. „Dacă Grigore Vieru s-ar fi „inspirat” în adevăr din atâția și atâția poeți cu totul diferiți, dacă poezia lui n-ar fi altceva decât „o colecție de influențe” (M. Ungheanu), ce-ar mai putea rămâne atunci din individualitatea expresă a poeziei lui, din eul liric irepetabil?” – se întreabă îndreptățit Mihail Dolgan.

De asemenea, deosebit de aproximative, improprii chiar, sunt și încercările unor critici de a „reduce” întreaga poezie a lui Vieru doar la două-trei teme „casnice”, punând-o sub semnul „semănătorismului” și al „poporanismului”, sau de a identifica hazardat mama lui Vieru cu Madonna Sixtină a lui Rafael (*Stelian Gruia*).

Lucrarea a avut un ecou favorabil în presa literară din România: criticii de aici (Gheorghe Grigurcu, Alex. Ștefănescu ș.a.) au început să scrie *altfel* despre poezia viereană, într-un mod mai adecvat și mai din interiorul poezicii autorului.

Substanțiala și originala monografie individuală *Polemici literare* s-a constituit pe parcursul a câtorva decenii, fiind, într-un fel, o carte de-o viață. Ea se prezintă singulară în contextul criticii literare postbelice: până în prezent încă nimeni dintre criticii și istoricii literari din perioada respectivă n-a reușit să scrie și să dea la lumină **o întreagă carte** de polemici propriu-zise. Patruzecioptist prin structură sufletească și prin aspirații, Mihail Dolgan nu atacă persoanele cu care polemizează, ci se pronunță asupra operei luate în discuție, caută să promoveze

criteriile probității morale și ale moderației, e fascinat de confruntările de idei, nu de confruntarea cu persoane critice concrete.

În polemicile sale exegetul vine întotdeauna să dezvăluie, să sprijine și să apere *adevărul științific și artistic* prin argumente judicioase și prin probe poetice concludente, prin dovezi care nu pot fi răsturnate. Impresionează mai ales luările pozitive răspicate, curajoase, bine argumentate și făcute la timp întru susținerea unor destine poetice și a unor cărți de poezie căzute la grea strămoare – din cauza criticii subiectiviste și de conjunctură. Aceasta într-o perioadă când restul criticilor prefera să ia apă în gură și să stea deoparte, ca simpli „spectatori”. Faptul că la Salonul Internațional de Carte Românească de la Iași (2006) *Polemicilor* lui M. Dolgan li s-a conferit *Premiul Academica* pentru cea mai bună carte științifică vorbește de la sine despre actualitatea, importanța și valoarea intrinsecă a acestei lucrări unice.

Pe linia contribuțiilor reale reclamate de procesul instructiv-educativ se înscriu și prețioasele antologii, cu viu răsunset în presa republicană: *Iubire de Metaforă*, în 2 volume, antologie a poezilor-absolvenți ai Universității de Stat din Moldova (2001) și cele 6 antologii de versuri ale studenților universitari *Nu e om să nu fi scris o poezie* (2000-2006) – alcătuirea, coordonarea, selecția, redactarea, prefațarea și notele bibliografice de M. Dolgan.

Profesorul universitar Mihail Dolgan este un adevărat mentor și animator al tinerilor și mai puțin tinerilor specialiști în domeniul științei literare. El a condus și continuă să îndrumeze cu succes zeci de licențiați, de masteranzi și doctoranzi. Cei 15 oameni de știință care și-au scris și și-au susținut tezele de doctor și doctor habilitat în filologie (respectiv: 9 și 6) sub îndrumarea științifică a prof. Mihail Dolgan configurează prin probe elocvente **școala estetică și poetico-stilistică**, fondată de neobositul și generosul critic literar (a se vedea: *Profesorii Universității de Stat din Moldova*. Dicționar. Chișinău: CEP USM, 2001, p. 262-263). Dacă ar trebui să-i nominalizăm, aceștia ar fi: doctori în filologie – A. Burlacu, A. Langa, M. Postu, Vl. Vlas, L. Armașu, O. Irimciuc ș.a.; doctori habilitați – S. Pânzaru, Ion Ciocanu, Timotei Melnic, Andrei Țurcanu, Alexandru Burlacu, Dragoș Vicol.

Un alt aspect important al activității științifice a lui M. Dolgan este acordarea (în permanență) de ajutor școlii preuniversitare și celei universitare. Timp îndelungat el a fost și este coautorul și redactorul științific al mai multor manuale: *Literatura moldovenească* pentru cl.X (toate edițiile din anii 1966 – 1988; o variantă prelucrată a acestui manu-

al a apărut în anii 1975-1985 și la Kiev – Cernăuți pentru școlile românești din Bucovina), *Literatura moldovenească pentru copii* (manual pentru școlile pedagogice, 1983, 1990), *Literatura română post-belică* (1998) ș.a. În cunoscuta colecție *Scriitori moldoveni în școală* Mihail Dolgan a editat, între anii 1981 – 1990, 9 (nouă) micromonografii despre poezii N. Costenco, L. Deleanu, Em. Bucov, A. Buisoioc, P. Zadnipru, G. Vieru, L. Damian ș.a. Dânsului îi revine meritul de a fi introdus în programa școlară opera lui N. Costenco, G. Vieru și V. Teleucă, despre care a și scris capitolele respective (în lipsă de „doritori”).

Lucrările științifice și critice ale acad. M. Dolgan s-au bucurat și se bucură de numeroase recenzii favorabile în presa de la noi și în cea de peste hotare, sunt frecvent citate de către specialiștii în materie. De asemenea, ele sunt de real folos pentru profesori și învățători, pentru studenți și elevi, pentru oamenii de cultură în genere.

Mihail Dolgan este un activ și nezmotot participant la procesul de renaștere națională din Moldova, la viața științifică, literar-artistică și culturală a republicii. El îmbină în mod fericit cercetarea cu angajamentul public, munca de organizare a științei academice cu cea a procesului de învățământ superior (este șef de Sector al Literaturii Contemporane la Academie și, prin cumul, șef al catedrei de Literatură Română și Teorie Literară la Universitatea de Stat din Moldova)...

Acesta este, în linii mari, portretul de creație al criticului și istoricului literar, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, academician *Mihail Dolgan*. Venind cu cei șapte ani de acasă, în care au încăput înțelepciunea și demnitatea moștenirii din moștrămoși, el a știut să le păstreze, să le cultive și să le îmbogățească cu noi și frumoase calități, care l-au ajutat să îngemăneze principialitatea cu buna-cuviință, exigența cu demnitatea, imparțialitatea cu noblețea.

Depozitar al unei vaste și variate culturi, ancorate în lumea esteticului, filozoficului și bonomiei, fecund și exigent față de obiectivele puse în discuție și, în primul rând, față de sine, Mihail Dolgan întotdeauna a purtat drept consemn și flamură de credință *simțul frumosului* și *angajarea civico-socială* (în cel mai nobil sens al cuvântului) – două dominante constante în tot ce cugetă și realizează savantul.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 1972), Membru de Onoare al Centrului de Studii „Ștefan cel Mare și Sfânt – România”, Botoșani (2001), cavaler al distincției guvernamentale *Mihai Eminescu* (1996) și al Medaliei academice *Dimitrie Cantemir* (2004), Mihail Dolgan vine să rotunjească între timp vârsta de zenit social și profesional, încărcat dolidora cu bunele sale daruri de savant și scriitor și mai puțin cu onoruri oficiale de rigoare, pe care le merită cu vârf și îndesat.

Să-i dorim, deci, spor și belșug în tot ce are, în tot ce va reuși să creeze în anii viitori și să găsească buna înțelegere la cei ce se vor bucura de darul inimii și minții sale.

Mulți ani și toți buni, iubite maestre Mihai!

Acad. Grigore VIERU,
Scriitor al Poporului

Acad. Mihail Dolgan cu nepoțeii Mihăiță și Alexandrel